

לולב וערבה פרק רביעי סוכה

מו.

עין משפט
נר מצוה

(א) פסחים 1: [מספיק]
ברכות פ"ו הט"ו, (ב) שם
ומנחות מג. [מספיק] שם
ה"ד, (ג) [מנחות מג.],
(ד) שנת כג. ע"ש, (ה) רש"י
מ"ו, (ו) ברכות מג. (ז) רש"י
[ועי' ש"א, ח] [ועי' מוסף]
מנחות מג. סד"ה ואלון.

תורה אור השלם

1. זכר ימות עולם בינו
שנות דור ודור שא"ל
אביך ויגדך ויגדך ויאמר
לקי: דברים לב ו
2. ברוך אדני יום יום
יעמם לנו האל ישועתנו
תהלים סח כ

הגהות הב"ח

(א) רש"י ד"ה הרואה נר
וכי לזכר על ראייה
הראשונה:

הגהות הגר"א

[א] תוס' סד"ה העשה.
לעשות סוכה לשמו. נמחק
וה"ז על עשיית סוכה:

רבינו הגנאל

ומתבאר עלה דר' יוחנן
מיהא מתניתא דקתני לולב
שבעה וסוכה יום אחד.
ומשני לולב שבעה בומן
שבת המקדש קיים, לולב
יום אחד האידיא. סוכה
תנאי היא, דתנאי תפילין כל
זמן שמניחן מברך עליהן
דברי רבי, וחכמים אומרים
אין מברך עליהן אלא
שחרית בלבד. ור' יוחנן
דאמר כרבי. ואע"ג דאמר
רבה בר בר חנה הלכה
כחכמים, לא עבדי עובדא
כמשמתייה, אלא כל אימת
דמנח להו מברך. רבנן דבי
רב אשי, כל אימת דהו
ממשני בהו מברכי. אמר
רב יוחנן אמר שמואל
מצות לולב כל ד', ואף רב
סבר מצות לולב כל ד',
דאמר רב חייא בר אשי
אמר רב המדליק נר חנוכה
צריך לברך, כיום ראשון
המדליק מברך ג' והוראה
מברך ב' כו'. ור' יהושע בן
לוי אמר יום ראשון מצות
לולב, מיכן ואילך מצות
זקנים, וכן אמר ר' יצחק.
ת"ר העושה סוכה לעצמו
ואמר ברוך שהחיינו, נכנס
לישב בה מברך לישב
בסוכה. היתה עשויה אם
יכול לחדש בה דבר
מברך אחת מיד, שהחיינו.
ואם לאו לכשיכנס בה
מברך שתיים. אמר רב
אשי, רב כהנא מסדר
להו לכולהו הני בירכתא
אכסא דקידושא. ת"ר היו
לפניו מצות הרבה אומר
ברוך אשר קדשנו במצותיו
וצונו על המצוות, ר'
יהודה אומר מברך על
כל אחת ואחת. מרבית
ברוך ה' יום יום, כל יום
ויום תן לו מעין ברכותיו,
כלומר אם היא שבת מברך
ברכת שבת ואם יום טוב
הוא מברך ברכת יום
טוב. הכא נמי כל מצוה
ומצוה תן לה ברכתה כו'
כפי עצמה. והלכתא כו'
יהודה. אמר ר' זירא
לא כמות הק"ב [מתן] מרת
בשר דהם.

העושה לולב. בערב יום טוב: לעצמו. ולא לאחרים: כאן נזמן
בית המקדש. מברכין עליו במקדש כל שבעה דמדלוריייתא היא
כרבי יוחנן דתלי טעמא דלאוריייתא: כל זמן שמניחין. ואפילו
חולץ ומניחן מאה פעמים ביום. וגבי סוכה נמי אע"ג דלא מפסקי
לילות מימים וכחד יומא אריכא הוא
מברכין עליה בכל יום דהוא דומיא
דחולץ ומניח: אלא שחרית. ובסוכה
נמי כיון דכחד יומא הוא סגי בצרכה
של יום ראשון: דלא עמיד שמעטיה.
אלא כל זמן דמנח תפילין מברך:
הכי גרסינן ואנן נמי כרבי עבדינן
ומצרינן כל שבעה. ואע"ג דכחד
יומא הוא. ובלולב נמי כל שבעה
ואע"ג דמדברנן מברכין עליה כי
היכי דמברכין נזר חנוכה וצמיגה
דרצנן דקס ליה רב שמואל צמד
שיטתא בלולב ורצין נמי משמיה
דר' יוחנן אמר לולב שבעה: דמשמשי
בהו. דקיימא לן חייב אדם למשמש
בתפילין כל שעה ק"ו מליך צפ"ק
דיומא (דף ט:): מלוס לולב שבעה.
לצרכה: יום ראשון מלוס לולב.
דלאורייתא ועיקר ובעיא צרכה:
מכאן ואילך מלוס זקנים. רבן יוחנן
בן זכאי וסיעתו ודרצנן לא בעיא
צרכה: ואף רב סבר לה כל שבעה.
צעי צרכה למנות לולב ואף על גב
דמדברנן הוא צעי צרכה: דאמר
רב. נזר חנוכה דמדברנן היא וצעי
צרכה הכא נמי לא שנה: הרואה
נר חנוכה. קאי על שלל הדליק
צויתו ועובר צדשות הרבים ורואה
אזימא צפתמי ישראל שמלוה להניח
בפתח כריך לזכר על (א) הראשונה:
מברך ששים. שהחיינו ושעשה נסים
שאין על הרואה לזכר להדליק הנר:
מכאן ואילך. זמן ליכא: המדליק
מברך. להדליק נר ושעשה נסים:
והרואה. שעשה נסים לחודיה:
ויסין לונו. ואילן הוא מדבריהם:
פתח לה כהניא. להא דרב גבי
לולב ולא שמע לה מכללל דנר חנוכה:
מברך ששים. לישב בסוכה וזמן:
מצוה הרבה. לישב לולב לישב
בסוכה להניח תפילין להתעטף
בציצית: על המנוס. ויאל ידי
כולן: כל יום ויום מעין ברכותיו.
של שבת מעין של שבת של חול מעין של
חול של יו"ט מעין של יו"ט המאורע:
מחזיק

העושה סוכה לעצמו. דווקא נקט לעצמו אצל לאחר לא
מברך מידי להאי תנא דסבר דאין מברך לעשות
כדייקין פ' התכלת (מנחות דף מב. ושם): ואיכא תנא דתני בירושלמי
בפרק הרואה עשה לעצמו מברך לעשות סוכה עשה לאחר מברך
[א] לעשות סוכה [לשמן]:
העושה סוכה לעצמו מברך
שחיינו. כריך לפרש
טעם מאי שנה דיש מצוה שתקינו
לזכר שהחיינו ויש מצוה שלא תקינו
בעשיית סוכה ולולב תקינו כדלשכחן
הכא ובעשיית ציצית ותפילין לא
תקינו כדמוכח פרק התכלת (ג"ו
סז) דמפרש ר' יוחנן מאי מברך
אשתפילין של יד ותפילין של ראש ואילו
לעשות תפילין לא מברך דלא חשיב
ליה וכמו כן יש לקדק דשהחיינו
נמי לא מברך מדלא חשיב לה וכן
אפדיון הבן מברך שהחיינו כדליתא
בסוף פרק ערבי פסחים (פסחים דף
קכ"א): ואילו חמילה לא מברך מדלא
חשיב צפ' התכלת (מנחות סז) ובסוף
ר"א דמילה (שבת דף קלו:): צהדי
ברכות של מילה וכן אקריאת
מגילה מברך שהחיינו כדליתא בריש
הקורא את המגילה עומד (מגילה דף
כ"א): ואילו אקריאת הלל לא מברך
וגרסא דמלוה שיש עליה שמחה תקנו
שהחיינו ודלמרינן בהרואה (ברכות
דף נ"ד). דמברך על כלים חדשים
כתב רב שריא גאון דלא סמכינן
עלה דמסקינן בפרק כלל מערבין
(עירובין ד' מ:): דבעינן מידי דלתי
נזמן לזמן וקשה מפדיון הבן (א):
בסוכה. לישב בה מברך לישב
בסוכה. מדלא קאמר
מברך שמים דקתני סיפא בעשויה
ועומדת ואין יכול לחדש בה דבר
משמע דנפיק אהא דצריך אעשייה
שהחיינו ומימה ומיפוק ליה דמברך
משום יו"ט כמו שמברכין איום טוב
דפסק ועגרת וכל שאר ימים טובים
ושמא ביין דסוכה מחמת חג קאתא
סברא הוא דזמן דידה אע"פ שצריך
בחול פטור הוא אף בחג דזמן כי
קא לתי מחמת מועד קאתי אפילו
בלא יום טוב כדליתא לקמן (דף מו:):
דאי לא צריך האידנא מברך למחר
או ליומא אחרת:

דב"ל

אימת דמשמשי מברכי.
דמלוה למשמש בן שלל
יסח דעתו דבפרק קמא דיומא
(ד' ט:): ילפינן מליך ומה ליך שאין
בו אלא אזכרה אחת ולא אפרש
מאי הוא מברך אס מברכין לשמור
את חוקיו כמו שמברכין בשר
דמסקין תפלתו או להניח כמו
שמברכין בשעת הגחה כדליתא
בסקומן רבה (מנחות דף לו. ושם)
דהכא הרי מונחין ועומדין ומסתברא
לשמור בשר דמסקין תפלתו כדליתא
פרק בא סימן (נה דף טז:):
הרואה נר של חנוכה צריך
לברך. בשאר מצוה
כגון אלולב וסוכה לא תקינו לזכר
לרואה אלא גבי נר חנוכה משום
חציבות הנס וגם משום שיש כמה
בני אדם שאין להם בתים ואין
לרואה צרכה שאין העושה מברך:
אתרוג

ל א מיי פ"ח מהלכות
ברכות הל' ט ופ"ו
מהלכות לולב הלכה ז סמג
עשין כו ועשין מד טו"ש"ע
א"ח סי' תרנ"א סעיף ה':
ל א ב מיי פ"ו מהלכות
לולב הלכה טו
טו"ש"ע א"ח סי' תרסב
סעיף א':
ל ב ג מיי פ"ח מהל'
ברכות הלכה ט ט
ופ"ו מהלכות סוכה הל' יב
סמג עשין כו ועשין מד טו"ש"ע
א"ח סי' תרמ"א סעיף א':
ל ב ד מיי פ"ד מהלכות
תפילין הלכה ז סמג
עשין כה טו"ש"ע א"ח סי'
כה סעיף ב':
ל ד ה מיי פ"ו מהל'
סוכה הלכה יב סמג
עשין כה טו"ש"ע א"ח סי'
תרמ"א סעיף א':
ל ה ו מיי פ"ג מהל'
מנוחה הלכה ד סמג
עשין ה טו"ש"ע א"ח סי'
תרעו סעיף א':
ל ו ז מיי ט"ז מהל'
סעיף ב':
ל ח מיי טו"ש"ע שם
סעיף ג':
ל ט מיי פ"ו מהל'
סוכה הל' יב סמג
עשין מג טו"ש"ע א"ח סי'
תרמ"א סעיף א':
ל ט"ו י מיי פ"ח מהלכות
ברכות הלכה י:

מוסף רש"י

בכל יום ויום תן לו
מעין ברכותיו. בשבת
מעין שבת, ביו"ט מעין
יו"ט (ברכות מ.)

צידס לקיים המלוה וטעם ראשון ניחא דלא תיקשי ליה מוזה ועוד יש לפרש דאין שייך לתקן